

J.M. COETZEE

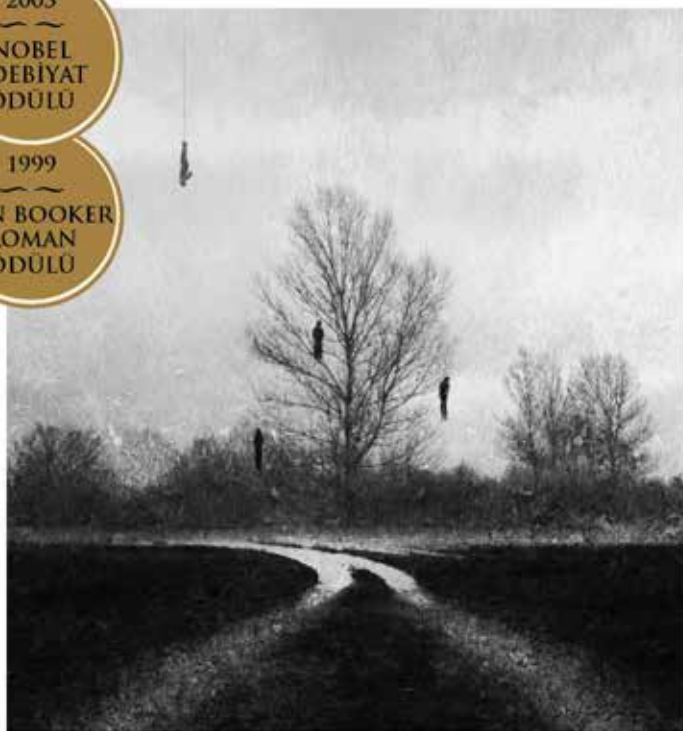
UTANÇ

2003

NOBEL
EDEBİYAT
ÖDÜLÜ

1999

MAN BOOKER
ROMAN
ÖDÜLÜ

ROMAN

Çeviri: İLKNUR ÖZDEMİR

❤️
CAN

12.
BASKI

J.M. COETZEE

UTANÇ

Disgrace, J.M. Coetzee

© 1999, J.M. Coetzee

© 2001, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Peter Lampack Agency, Inc. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2001

12. basım: Nisan 2016, İstanbul

Bu kitabın 12. baskısı 2 000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak resmi: © iStockphoto.com / Domen Colja

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-0038-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750700385

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

J.M. COETZEE

UTANÇ

ROMAN

1999 MAN BOOKER ROMAN ÖDÜLÜ
2003 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

İngilizce aslından çeviren

İlknur Özdemir

J.M. Coetzee'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Petersburg'lu Usta, 2003

Romancının Romanı, 2004

Barbarları Beklerken, 2006

Yavaş Adam, 2006

Michael K., 2006

Kötü Bir Yılın Güncesi, 2009

Taşra Hayatından Manzaralar, 2011

Şimdi ve Burada (Paul Auster ile birlikte), 2013

J.M. COETZEE, 1940'ta Güney Afrika'nın Cape Town kentinde doğdu. Avukat bir babayla öğretmen bir annenin oğlu olan Coetzee, Cape Town Üniversitesi'ni bitirdikten sonra Texas Üniversitesi'nde edebiyat doktorasını tamamladı, 1972'de Güney Afrika'ya dönerek Cape Town Üniversitesi'nde ders vermeye başladı. İki uzun öyküden oluşan ilk kitabı *Dusklands*, 1974'te yayımlandı. Coetzee, bu yapıtında, Vietnam'daki Amerikalılar ile Güney Afrika'da Hollandalı yerleşimciler arasındaki koşutlukları irdeliyordu. Yazarın *Barbarları Beklerken* adlı romanı, 1980'de Central News Agency Edebiyat Ödülü'ne değer görüldü. İngiltere'nin en saygın edebiyat ödülü olan Booker Ödülü'nü ise 1983'te *Michael K: Yaşamı ve Yaşadığı Dönem*, 1999'da da *Utanç* adlı romanlarıyla iki kez aldı. Aynı zamanda seçkin bir deneme yazarı olan Coetzee, 2003'te Nobel Edebiyat Ödülü'ne değer bulundu.

İLKNUR ÖZDEMİR, İstanbul'da doğdu. İstanbul Alman Lisesi ve Boğaziçi Üniversitesi'nden mezun oldu. Almanca ve İngilizceden çok sayıda çeviri yaptı. Başlıca çevirileri arasında *Yalnızlığın Keşfi* (Paul Auster), *Tarçın Dükkânları* (Bruno Schulz), *Stiller* (Max Frisch), *Amok Koşucusu* (Stefan Zweig), *İrlanda Güncesi* (Heinrich Böll), *Saatler* (Michael Cunningham), *Küçük Şeylerin Tanrısı* (Arundhati Roy), *Utanç* (Coetzee), *Katran Bebek* (Toni Morrison), *Bech Döndü* (John Updike), *Gün Boyu Gece Yarısı* (Hanif Kureishi), *New York Üçlemesi* (Paul Auster), *Boynuzlu Adam* (James Lasdun) sayılabilir.

1

O yaşıta bir erkek için –elli iki yaşında, boşanmış–cinsellik sorununu oldukça iyi çözümlediğine inanıyor. Perşembe günleri öğleden sonra arabasıyla Green Point'e gidiyor. Tam saat ikide, Windsor Konağı'nın giriş kapısındaki zili çalıyor, adını söylüyor ve içeri giriyor. 113 numaranın kapısında onu, Soraya karşılıyor. İçeri girip doğruca yatak odasına gidiyor, bu hoş kokulu, loş odada soyunuyor. Soraya banyodan çıkıyor, bornozunu sıyrıyor, yatağa, onun yanına giriyor. "Beni özledin mi?" diye soruyor. "Seni hep özlerim ben," diye yanıtlıyor kadını. Onun güneş görmemiş, bal rengi bedenini okşuyor; kadını sırtüstü yatırıyor, göğüslerini öpüyor; sevişiyorlar.

Soraya zayıf, uzun boylu bir kadın, uzun saçları, ıslıl ıslıl kara gözleri var. Aslında, kadının babası olacak yaşta; ama düşünülecek olursa insan on iki yaşında bile baba olabilir. Bir yıldan uzun süredir buluşuyor kadınlı; onu çok tatmin edici buluyor. Çöl gibi uzayan haftada, perşembe günü, bir *luxe et volupté*¹ vahası olmuş.

Soraya yatakta pek coşkulu değil. Aslında oldukça sakin yaratılışlı biri, sakin ve yumuşak başlı. Düşünceleri

1. (Fr.) Lüks ve zevk. (Y.N.)

şasırtıcı derecede ahlaksal. Halka açık sahillerde göğüsleri çıplak dolaşan turistlere kızıyor (“inek memeli” diyor onlara); sokak serserilerinin toplatılmasını, sokakları temizlemekle görevlendirilmelerini söylüyor. Bu düşüncelerini, yaptığı işle nasıl bağdaştırdığını Soraya’ya hiç sormuyor.

Soraya’dan zevk aldığı için ve bu zevk azalmadığı için, içinde ona karşı bir sevgi duymaya başlamış. Bu sevginin, bir ölçüde karşılık gördüğüne inanıyor. Sevgi, aşk olmayabilir ama en azından aşkın yakınıdır. Bu işe ne kadar olumsuz koşullarda başlamış oldukları düşünülürse her ikisi de şanslı sayılır: adam kadını bulduğu için, kadın da adamı bulduğu için.

Kendi duygularının bencilce olduğunun farkında, hatta kadına aşırı düşkün. Yine de o duyguları beslemekten vazgeçmiyor.

Doksan dakikalık bir seans için Soraya’ya 400 rand ödüyor; bunun yarısı Discreet Escorts şirketine gidiyor. Bu şirketin bu kadar çok para alması yazık. Ama Windsor Konağı’ndaki 113 numaranın ve öteki dairelerin sahibi bu şirket, bir bakıma Soraya’nın da sahibi; onun bu yanının, bu işlevinin sahibi.

Soraya’ya boş zamanlarında kendisiyle buluşup buluşmayacağını sormayı aklından geçirmişti. Onunla birlikte bir akşam, hatta bütün bir geceyi geçirmek isterdi. Ama ertesi sabahı değil. Soraya’yı böyle bir “Ertesi Sabah”la karşı karşıya bırakmayacak kadar iyi tanıyor kendini; buz gibi olacağı, suratını asacağı, yalnız kalmak için can atacağı bir sabahla...

Huyu böyle. Huyu değişecek değil, bunun için yaşı çok ileri. Huyu değişmez, sabit. Önce kafatası, sonra huyu, onun bedeninin en sert bölümleri.

Huyun suyun neyse öyle davran. Bu bir felsefe değil, böyle nitelemek abartı olur. Bir kural bu, tıpkı Benedikten Tüzüğü’ndeki kurallar gibi.

Sağlığı yerinde, zihni berrak. Mesleği, bilimadamlığı ya da eskiden bilimadamıydı ve bu meslek hâlâ –arada ke-sintiye uğrasa da– onun ruhunu elinde tutuyor. Gelirine, yaradılışına, duygusal olanaklarına uygun yaşıyor. Mutlu mu? Pek çok ölçüye göre, evet; mutlu olduğuna inanıyor. Bununla birlikte Oidipus’un son korosunu unutmamış:

İnsan ancak ölünce mutlu sayılır.

Cinsellik alanında içgüdüleri yoğun olsa da hiçbir zaman tutkulu biri olmamıştı. Kendine bir simge seçecek olsa yılanı seçerdi. Soraya ile sevişmesinin, olsa olsa yılanların birleşmesine benzediğini düşünüyor; uzun uzun, kendilerini iyice vererek sevişiyorlar; ama en coşkulu ânında bile oldukça soyut ve yavan bir birleşme bu.

Acaba Soraya’nın simgesi de yılan mı? Başka erkeklerle birlikteyken bambaşka bir kadın olduğunda kuşku yok: *la donna è mobile*.¹ Ama coşku konusunda, Soraya’nın kendisiyle olan benzerliği kesinlikle tartışılmaz.

Mesleği açısından bakıldığında serbest bir kadın olsa da David, belli sınırlar içinde ona güveniyor. Buluşmaları sırasında onunla epeyce rahat konuşuyor, hatta zaman zaman içini döküyor. Soraya, onun yaşamının gerçeklerini biliyor. Onun iki evliliğinin öykülerini dinlemiş, kızını ve kızının yaşamındaki çalkantıları biliyor. Kendisinin düşüncelerinin de pek çoğunu biliyor.

Windsor Konağı’nın dışındaki yaşamı hakkında Soraya hiçbir şey söylemiyor. David, Soraya’nın, onun asıl adı olmadığından emin. Bir ya da birkaç çocuk doğurmuş olduğuna ilişkin izler var bedeninde. Belki de bir profesyonel bile değil. Belki de ajans adına haftada bir ya

1. (İt.) Kadın hareketli. (Y.N.)

da iki gün öğle sonraları çalışıyordu, zamanının geri kalanında da kentin bir banliyösünde, Rylands'te ya da Athlone'da saygın bir yaşam sürüyordu. Bir Müslüman için alışıldık bir şey değil böylesi ancak günümüzde her şey mümkün.

Kendi mesleği hakkında Soraya'ya pek bir şey anlatmıyor, onu sıkmak istemiyor. David, Cape Teknik Üniversitesi'nde çalışarak geçimini sağlıyor, daha önce bu okulun adı Cape Town Yüksek Okulu idi. Eskiden modern diller profesörüydü ancak büyük çaplı kısıtlamalar yapılırken Klasik ve Modern Diller Bölümü kapatıldığından bu yana İletişim Bölümü'nde yardımcı profesör olarak çalışıyor. Kadrosu daraltılan bölümlerdeki bütün personel gibi, kaç kişi kaydolursa kaydolsun, yılda bir tane seçmeli ders verme hakkı var, bunun morallerine iyi geleceği söyleniyor. Bu yıl, romantik şairler konulu bir ders veriyor. Geri kalan zamanında İletişim Teknolojileri'ne Giriş ve İleri İletişim Teknolojileri dersine giriyor.

Yeni verdiği derse her gün saatler ayırmasına karşın, İletişim'e Giriş dersinin elkitabında yer alan ilk kuralı mantığa aykırı buluyor:

İnsan toplumu düşüncelerimizi, duygularımızı ve amaçlarımızı birbirimize iletebilmemiz için dili yaratmıştır.

Kendi görüşü ise ki, bunu açığa vurmuyor; dilin köklerinin şarkıda olduğu, şarkının köklerinin de, olağanüstü büyük ve oldukça boş olan insan ruhunu sesle doldurma ihtiyacında.

Yirmi beş yıllık bir geçmişi olan meslek yaşamında üç kitabı yayımlanmıştı ama hiçbiri en ufak bir ses getirmemişti: Birinci kitabı opera üzerineydi (Boito ve Faust Efsanesi: Mefistofele'nin Oluşumu), ikincisi Eros olarak hayal üzerine (*St. Victorlu Richard*'ın Hayali), üçüncüsü

de Wordsworth ve tarih üzerine (Wordsworth ve Geçmişin Yüğü).

Son birkaç yıldır Byron üzerine bir çalışma yapmayı geçiriyordu aklından. İlk başta yine bir kitap, bir başka eleştiri yazacağını düşünmüştü. Ama bu kitabı yazma konusundaki bütün girişimleri başarısızlıkla, bıkkınlık içinde son bulmuştu. İşin aslı, eleştiriden bıkmıştı, metre metre ölçülen şiirden bıkmıştı. Müzik yazmak istiyordu. Byron İtalya'da: bir oda tiyatrosu biçiminde, karşı cinsler arasındaki aşk üzerine düşünceler.

İletişim dersi öğrencilerinin karşısında dururken aklından hızla cümleler geçiyor, notalar, henüz kaleme almamış olduğu çalışmasındaki şarkılardan parçalar geçiyor. Hiçbir zaman iyi bir öğretmen olmamıştı; bu biçim değiştirmiş ve –ona kalırsa– iğdiş edilmiş öğretim kurumunda, şimdi kendisini eskisinden de uyumsuz hissediyor. Ama eski çalışma arkadaşları da aynı durumda, yapmaları gereken görevlere hiç de uygun düşmeyen eğitimleri bir yük gibi sırtlarında; post-dinsel bir çağın memurları onlar.

Öğrettiği konuya hiç saygı duymadığından, öğrencileri üzerinde de etkisi olamıyor. O konuşurken çocuklar ona boş boş bakıyor, adını unutuyorlar. Onların bu kayıtsızlığı pek itiraf etmese de onu incitmiyor. Yine de o çocuklara, anne babalarına ve devlete karşı olan görevlerini eksiksiz yerine getiriyor. Aylar boyu onlara ödev hazırlıyor, bu ödevleri topluyor, okuyor ve üzerlerine not düşüyor, noktalama işaretlerini, yazılışlarını ve kullanımları düzeltiyor, zayıf kanıtları sorguluyor, her sınav kâğıdına kısa, özlü bir eleştiri notu ekliyor.

Öğretmenliği sürdürüyor, çünkü geçimini bu yoldan sağlıyor; aynı zamanda ders vermek, ona alçakgönüllü olmayı öğretiyor, dünyadaki yerinin ne olduğunu anlatıyor. Bu konudaki ironi gözünden kaçmıyor: Bir şey öğretmeye

gelen kişi, en sert dersi alıyor, bir şey öğrenmeye gelenlerse hiçbir şey öğrenmiyorlar. Mesleğinin bu özelliğinden Soraya'ya hiç söz açmıyor. Soraya'nın mesleğinde kendisinininkine denk düşen bir ironi bulunduğunu sanmıyor.

Green Point'teki dairenin mutfağında bir kettle var, plastik fincanlar, bir kavanoz kahve, içinde tozşeker poşetleri olan derin bir kâse. Buzdolabında birkaç şişe su duruyor. Banyoda bir sabun, bir öbek havlu, dolapta da temiz çarşafklar. Soraya makyaj malzemelerini, bir makyaj çantasında tutuyor. Bir buluşma yeri burası, daha fazlası değil; işlevsel, temiz, düzenli.

Soraya, onu ilk kez ağırladığında dudaklarında parlak kırmızı ruj, gözkapaklarında da koyu renkli bir far vardı. Yapış yapış makyajdan hoşlanmayınca kadından onu silmesini istemişti. Soraya söz dinlemiş ve o günden sonra bir daha makyaj yapmamıştı. Hevesli bir öğrenciydi, uysaldı, söz dinliyordu.

Soraya'ya hediyeler vermekten hoşlanıyor. Yılbaşında mineli bir bilezik verdi, *Eid* gününde¹ de bir hediyeelik eşya mağazasında gözüne ilişen küçük bir malakit turna. Soraya'nın aldığı zevk hoşuna gidiyor, hiçbir sahtelik barındırmıyor.

Bir kadının yanında bir haftada doksan dakika geçirmenin kendisini mutlu etmeye yetmesi şaşırtıyor onu; oysa bir kadına, bir yuvaya, bir evliliğe ihtiyacı olduğunu sanırdı. İhtiyaçlarının oldukça basit olduğu ortaya çıkıyor sonunda, bir kelebeğin ihtiyaçları gibi basit ve gelip geçici. Duygulanma yok ya da yalnızca çok derinde, tahmin edilemeyecek bir biçimde var: Kentlileri ninni gibi

1. Ramazan Bayramı. (Y.N.)

uyutan trafik uğultusu ya da kent dışında oturanların hissettiği gecenin sessizliği gibi, fonda duyulan bas sesinin verdiği gibi bir hoşnutluk var ancak.

Emma Bovary'yi düşünüyor, eve tatmin olmuş, bütün bir öğleden sonrayı çılginca sevişerek geçirdikten sonra buğulu gözlerle dönen Emma Bovary'yi. Aynada kendisine hayranlıkla bakarken, *İşte mutluluk bu*, diyor Emma. *Şiirlerde sözü edilen mutluluk işte bu!* Madame Bovary'den teyit edilecek! Eh, Emma'nın zavallı ruhunun yolu günün birinde Cape Town'a düşecek olursa bir perşembe günü öğle sonrası onu elinden tutup mutluluğun ne olabileceğini gösterecekti: ılımlı bir mutluluk, ılımlılaştırılmış bir mutluluk.

Bir cumartesi sabahı, her şey değişir. İş için kente inmiştir; St. George Sokağı'nda yürürken gözü kalabalığın arasında, önünde yürüyen zayıf birisine ilişiyor. Soraya bu, yanılmıyor, iki yanında da iki çocuk, iki oğlan çocuğu. Ellerinde paketler, alışverişten geliyorlar.

Duraklıyor, sonra uzaktan izliyor onları. Captain Dorego's Fish Inn'e girip gözden kayboluyorlar. Oğlanlar da Soraya gibi parlak saçlı, siyah gözlüler. Mutlaka onun çocukları.

Geçip gidiyor, sonra geri dönüyor, bir kez daha geçiyor Captain Dorego's'un önünden. Üçü pencere kenarında bir masada oturuyorlar. Bir an için, camın arkasından, Soraya'nın gözleri onunkilerle buluşuyor.

Her zaman bir kentli olmuştur David; Eros'un öne çıktığı, bakışların etrafı delip geçtiği kalabalıkların içinde hiç yabancılık çekmemiştir. Ama Soraya ile bakışır bakışmaz pişmanlık duyuyor.

Bir sonraki perşembe günü buluşunca ikisi de bu olaydan söz etmiyor. Yine de o anı, rahatsız edici bir bi-

çimde tepelerinde asılı duruyor. Belli ki Soraya tehlikeli bir çifte yaşam sürdürüyor; David'in de bunu altüst etmeye niyeti yok. Çifte yaşamlara, üçlü yaşamlara, bölme-lerde geçirilen yaşamlara itirazı yok. Aslında Soraya'ya daha büyük bir sevgi duyuyor şimdi. *Sırrını açığa vurmam*, demek istiyor ona.

Ancak, bu karşılaşmayı ne o, ne de Soraya unutabiliyor. O iki küçük oğlan aralarına yerleşiyor, birer gölge gibi sessizce, anneleriyle yabancı bir adamın seviştiği odanın bir köşesinde oynuyorlar. Soraya'nın kollarındayken, geçici bir süre, onların babası oluyor. Babalıkları, üvey babaları, gölge babaları oluyor. Daha sonra yataktan kalkarken çocukların gözlerinin ürkekçe merakla üzerine dikildiğini hissediyor.

Elinde olmadan düşünceleri öteki babaya, gerçek olanına gidiyor. Karısının neler yaptığını seziyor mu, yoksa umursamayıp mutlu olmayı mı seçmiş?

Kendisinin oğlu yok. Çocukluğu, kadınlarla dolu bir ailede geçmişti. Annesi, teyzeleri, kız kardeşleri birer birer ölünce onların yerini metresler, eşler ve bir kız evlat almıştı. Kadınlarla yaşamak onu kadınsever biri yapmıştı; hatta neredeyse kadın düşkünü olmuştu. Boylu boslu, düzgün yapılı, buğday tenli, gür saçlıydı; yakışıklı sayılırdı. Bir kadına belli bir biçimde, belli bir amaçla bakınca kadın, onun bakışına karşılık verirdi; hiç şaşmazdı. Hep böyle yaşamıştı; yıllarca, onyıllarca, yaşamının temel direği buydu.

Sonra, günün birinde bütün bunlar sona ermişti. Hiçbir uyarıda bulunmadan, bütün gücü silinip gitmişti. Bir zamanlar bakışlarına karşılık veren bakışlar, üzerinde durmuyor, başka yana kayıyor, onu görmeden geçiyordu. Bir gecede hayalet olmuştu. Bir kadını isterse onun peşinden gitmeyi, hatta çoğu kez, şu ya da bu biçimde, onu satın almayı da öğrenmesi gerekiyordu.

Telaş ve kaygı içinde, gelişi güzel cinsel ilişkiler yaşamaya başladı. Meslektaşlarının eşleriyle düşüp kalktı; deniz kıyısındaki barlarda ya da Club Italia'da turistlere yanaştı; fahişelerle yattı.

Soraya'yla Discreet Escorts'un ön ofisinin arkasındaki loş, küçük bir bekleme odasında tanıştı; pencereleri jaluzili, köşelerde çiçek saksıları duran, sigara kokusu sinmiş bir odada. Katalogda "Egzotik" bölümünde yer alıyordu Soraya. Fotoğrafta saçında kırmızı bir çarkifelek çiçeği takılıydı, gözlerinin kenarlarında ince kırışıklar vardı. Fotoğrafın altına, "Yalnız öğleden sonraları" notu düşülmüştü. Karar vermesine de bu not neden oldu: perdeleri kapalı odalar, serin çarşafklar, çalınmış saatler...

Başından beri tatmin edici bir ilişkiydi, tam istediği gibiydi. Aradığını bulmuştu. Bir yıl boyunca ajansa yeniden gitmesine gerek kalmamıştı.

Sonra St. George Sokağı'ndaki o olay olmuş, arkasından da bir tuhaflık başlamıştı. Gerçi Soraya randevuları aksatmıyordu; ama kendini herhangi bir kadına, onu da herhangi bir müşteriye dönüştürdükçe David, aralarında gitgide büyüyen bir soğukluk başladığını seziyordu.

Fahişelerin, birlikte oldukları erkekler, özellikle de yaşlı erkekler hakkında neler söylediklerini aşağı yukarı biliyor David. Fıkralar anlatırlar, gülerler; ama aynı zamanda, gece yarısı banyoda hamamböceği görmüşçesine ürperirler de. Çok geçmeden, ufak ufak, kötü kötü o da ürpertecek onları. Bu yazgıdan kaçamayacak.

O olaydan sonraki dördüncü perşembe, tam evden çıkarken, David'in nicedir kendini hazırladığı haberi veriyor Soraya: "Annem hasta. Ona bakmak için bir süre işe ara vereceğim. Gelecek hafta gelebileceğim."

"Bir sonraki hafta gelecek misin?"

"Bilemiyorum. Annemin durumuna bağlı. Gelmeden telefon etsen iyi olur."

“Telefonunu bilmiyorum.”

“Ajansa telefon et. Onlar bilir.”

Birkaç gün bekliyor, sonra ajansı arıyor. Soraya mı? Soraya bizden ayrıldı, diyor adam. Hayır, onunla görüşmenizi sağlayamayız, bu kurallarımıza aykırı. Bir başka eskortumuzla tanışmak ister miydiniz? Seçebileceğiniz bir sürü egzotik eskortumuz var; Malezyalı, Taylandlı, Çinli, hangisini isterseniz.

Bir başka Soraya ile –belli ki Soraya çok tutulan bir *nom de commerce*¹ Long Street’teki bir otel odasında bir gece geçiriyor. Bu seferkinin yaşı on sekizden fazla değil, deneyimsiz, hatta bayağı. Soyunurken, “Ne iş yapıyorsunuz?” diye soruyor. “İthalat-ihracat,” diye yanıtıyor kızı. “Deme yahu!” diyor kız.

Çalıştığı bölümde yeni bir sekreter var. Onu alıp kampüsten epeyce uzaktaki bir lokantaya öğle yemeğine götürüyor ve karides salatası yerlerken oğlunun okulundan yakınmasını dinliyor. Oyun alanlarının çevresinde uyuşturucu satıcıları dolaşüyor, diyor kadın, polis de hiçbir şey yapmıyor. Kocasıyla kendisi, üç yıldan beri Yeni Zelanda Konsolosluğu’nda adlarını göçmenlik başvurusu listesine yazdırmışlar. “Sizin işiniz daha kolaydı,” diyor. “Demek istiyorum ki, eğrisiyle doğrusuyla hiç olmazsa ne durumda olduğunuzu biliyordunuz.”

“Bizim mi?” diyor David. “Biz kim?”

“Yani sizin kuşağınız. Şimdiyse insanlar hangi yasalara uyacaklarına kendileri karar verip seçiyorlar. Anarşi bu. Her yanı anarşi sarmışsa çocuklarını nasıl yetiştirebilirsin?”

Kadının adı Dawn. İkinci kez çıktıklarında, David’in evine uğrayıp sevişiyorlar. Başarısız oluyor. Sarsılarak,

1. (Fr.) Ticari marka. (Y.N.)

tırmalayarak, düzmece bir heyecan yaratmaya çalışıyor Dawn; ama sonunda David ondan tiksiniyor. Dawn'a tarağını ödünç veriyor, sonra da alıp kampüse geri götürüyor onu.

O günden sonra Dawn'dan kaçıyor, onun çalıştığı ofise uğramamaya çalışıyor. Dawn ise incinmiş gözlerle bakıyor ona, sonra da görmezden geliyor.

Vazgeçmeli, elini eteğini çekmeli bu işten. Acaba Origenes kaç yaşında kendini iğdiş etmişti, diye düşünüyor. Çok zarif bir çözüm değil ama yaşlanmak da zarif bir şey değil. Hiç olmazsa masanı topluyorsun ve artık aklını yaşlıların yaptığı işe veriyorsun: Ölmeye hazırlanıyorsun.

Acaba doktora başvurup bu konuda yardım istenebilir mi? Mutlaka çok basit bir operasyondur; hayvanlara her gün yapılıyor bu, onlar da pekâlâ yaşamlarını sürdürüyorlar, geriye kalan bir avuç hüznü saymazsanız. Koparılıyor, bağlanıyor; lokal anesteziyle, titremeyen bir elle ve bir parça da tükürükle insan kendi başına bile yapabilir bunu. Sandalyede oturmuş kendi kendini kesip biçen bir adam: çirkin bir görüntü; ama bir bakıma, bir kadının üzerinde debelenen bir adamın görüntüsünden daha çirkin değil.

Soraya var hâlâ. O defteri kapatması gerek. Bunu yapacağına, onun izini bulması için bir dedektif tutuyor. Birkaç gün içinde onun gerçek adını, adresini, telefon numarasını öğreniyor. Sabah dokuzda, çocukların ve kocasının evde olmayacakları bir saatte telefon ediyor, "Soraya?" diyor. "Ben David. Nasılsın? Seni ne zaman görebilirim?"

Soraya konuşmadan önce uzun bir sessizlik oluyor. "Kim olduğunuzu bilmiyorum," diyor kadın. "Beni kendi evimde taciz ediyorsunuz. Buraya bir daha asla telefon etmemenizi istiyorum sizden, asla!"

“İstiyorum. Emrediyorum,” demek istiyor aslında. Soraya’nın tiz sesi onu şaşırtıyor; onun sesinin böyle çıkabileceğini daha önce hiç düşünmemiştir oysa. Öte yandan, dişi tilkinin yuvasına, onun yavrularının bulunduğu yere zorla giren yırtıcı bir hayvan başka neyle karşılaşabilir ki?

Telefonu kapatıyor. Soraya’nın hiç görmediği kocasına duyduğu kıskançlığın gölgesi üzerinden geçiyor.

Nobel ödüllü Coetzee,
dünyanın yaşayan en önemli
yazarlarından biri olarak
gösteriliyor.

© Jani Kinnari

J.M. Coetzee, okuruna yumuşak bir roman sunmuyor, sert bir öykü anlatıyor. İnanılmaz güzellikte ama kasvetli bir öykü. *Utancı*, bir kız öğrencisiyle ilişkiye giren Profesör David Lurie'nin düşüşünü anlatıyor. Okul yönetimince savunması istenen David, kendisini savunmadan, suçlamaları okumayı bile reddederek hakkındaki iddiaların yer aldığı belgeleri imzalar. Sadece okulu değil, o kenti de terk ederek kızı Lucy'nin çiftliğine sığınır. Çiftlikteki yaşama koşullarına ve ırk ayrımının yeni boyutlar aldığı bir topluma uyum sağlama yolunda inançsızca sürdürdüğü çabaları, bir gün kızıyla birlikte uğradığı vahşi bir saldırıyla kesintiye uğrar.

Romanda Lurie'nin kişisel öyküsü ile Güney Afrika'nın öyküsü iç içe geçiyor; beyazıyla siyahıyla bütün Afrikalıların bildikleri kuralın tümü tersine dönüyor, çarpıtılıyor. *Utancı*, aslında insan olmanın ne anlama geldiğini arayan bir roman. J.M. Coetzee, insanın içine işleyen gerçekleri yalın ama vurucu bir üslupla dile getirirken yaşayan en iyi romancılardan biri olarak anılmayı hak ediyor.

Kapak resmi: DOMEN COLIA

ISBN 978-975-07-0038-5

9 789750 700385